Fagområder	Luna *Med sansing inn i eventyrverden* 	Gaia *Fra dyrene i eventyret om geitekillingen, til skogens dyr i skinnvotten* 	**Stella** ***Du & jeg*** 	Helios *Vi er en del av naturen – sammenhenger i naturen*
Kommunikasjon, språk og tekst - uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter - bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter - videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd - leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord - møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer - opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale - utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter.	I eventyrenes verden skjer det mye spennende som man kan undre seg over og fantasere rundt. Få erfaringer med motsetninger og kontraster i språket, og rytme. Vi leiker oss med ord, lyder, toneleie og bevegelser, samt at vi støtter språket med tegn til tale, bevegelser, konkreter og ask. Dette gir god hjelp til å forstå, huske og danne nye begreper. Sang, rim og regler brukes bevist for å fremme språkutvikling til barna. Rytme, språklyder og strukturer er viktige elementer for å utvikle et godt språk.	På Gaia trår vi inn i eventyrverden dette året. Meninger, følelser og erfaringer kommer til uttrykk både verbalt og nonverbalt. Barna har en kroppslig måte å være i verden på i denne alderen. 2 åringen er i en språkproduksjonsalder. Gjennom temaet vårt, leik og hverdagsaktiviteter skaper vi tid og rom til å uttrykke seg på ulike måter. I møte med eventyrene skal barna få opplevelser, nye erfaringer, glede, humor og spenning. Vi jobber med to eventyr gjennomåret. «geitekillingen» og «skinnvotten» Vi leker	Vi øver oss på å fortelle, lytte til andre, samtale med hverandre. Vi bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek, løse problemer/konflikter, og vi øver mye på å sette ord på følelser og handlinger. Sang, rim og regler er en stor del av hverdagen vår. Barna liker godt å bli lest for og det etterspørres stadigvekk. Å sitte i fanget å bli lest for ei rolig morgenstund, lytte til eventyr under måltid eller i samling; det er med på å gi felles opplevelser, utvikle ordforrådet, setningsoppbygging, og bidrar til kjennskap til ulike sjangre og til senere leselyst.	Vi legger til rette for at barna kan sette ord på hva de ser og opplever i naturen, og reflekterer sammen med andre barn og voksne. Vi ser på sammen-hengene i naturen, og følger med på endringene som skjer gjennom de ulike årstidene. Det er mange spørsmål, og det er viktig at barna setter ord på hva de opplever og mener, og lytter til andres refleksjoner. Bruke samlingsstunda til samtaler hvor vi deler opplevelser og lytter til hverandre.

	Vi leser enkle bøker og bruker konkreter i både samlingsstund og leik. Når vi snakker om eventyrene så begynner vi alltid med «Det var en gang», og avslutter med «snipp, snapp, snute…» Ikke alle Lunabarn har et ordspråk enda, men bruker kroppsspråket sitt eller ordlyden. Vi voksne jobber tett på for å benevne og gjentar, samt er stillasbyggere i leik og her og nå situasjoner. Inne på avdelingen ordner vi en temavegg som vi skal bygge på gjennom hele året, og som gir rom for samtaler og hjelp til å gjenskape og gjenfortelle det vi jobber med. Samtalebilder, bokstaver, former, tall og mengde synliggjøres på gulv og vegger og er tilgjengelig.	med rim, regler, rytme og kontraster. Bøker, konkreter, samtale og sang er viktige elementer sammen med voksnes deltakelse. Hver måned knyttes en sang og et rim/regle til temaet vårt. Vi ønsker å skape et variert språk miljø ved bl.a. bruk av tegnstøtte og bildesymboler i kommunikasjon med barna. Personalet jobber nært barna som støtte / stillas i språk. Sensitive voksne som utvider språk og begrep i leik. Bokstaver, tall og bilder synliggjøres inne på avdelingen. Gjenfortelling og repetisjoner av arbeidet vårt. Vi har et samarbeid med småtrinnet på skolen som kommer hit for å leke og lese med oss.	Barna oppmuntres til å fortelle om egne tanker, følelser og opplevelse. Og vi øver på å gjenfortelle fra tidligere opplevelser, for eksempel fra turen vi gikk, en artig lek, en konflikt, noe barnet har opplevd hjemme. Vi snakker om her og nå, fortid og framtid, øver oss på å plassere hendelser i en tidslinje, og bruke riktige begrep. Vi bruker en del bildestøtte i samspill med barna – ASK symboler har vi tilgjengelig og vi prøver å bruke det når vi ser muligheten for det. Vi har dagstavle med dagsrytmen, den henger på veggen tilgjengelig for barna, også går vi ofte gjennom den i fellesskap når vi har samlingsstund.	Vers, sanger og bøker om naturen brukes, og det kan være et godt utgangspunkt for samtaler. Vi tegner og skriver mye, og bruker ofte det vi ser i naturen som inspirasjon i leik f.eks. trollspor i Trollhauge Vi bruker bøker og digitale verktøy. Vi bruker biblioteket på skolen- leser og ser i faktabøker Bruker bokstaver og tall, og knytter symbolene til lyder og mengder på ulike vis. «Lytter ut» lydene i ord, hva er framlyden og hvilke lyd slutter ordet/navnet på. Vi leter etter bokstav/tall-symbolene i omgivelsene.

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE	Luna	Gaia	Stella	Helios
- opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt - blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold - videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper - opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer - blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser - setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser - får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid.	Eventyr og sang fører til at barn får hjelp til å oppdage hverandre, og det å synge sammen gir en følelse av trygghet og av å bli sett. Dette handler i tillegg om at barn får noen felles referanserammer og erfaringer som grunnlag for lek. Derfor blir eventyr et viktig grunnlag for danning av vennskap og tilhørighet i barnegruppa. Leik med eventyr både ute og inne, på tur i skogen, på tur i skolens sykkelløype eller på brua bak barnehagen. Mye som inspirerer til å bruke kroppen og bevegelser. Tunge bevegelser, lette bevegelser. Raske bevegelser, treige bevegelser - Allsidige bevegelser med rulling, krabbing osv.	Vi har et innbydende lekeområde med utfordringer godt tiltenkt til barnas alder. Inne har vi det vi kaller for sklirommet, her er det store muligheter får å bruke kroppen, lage hinderløype og herje rundt. Inne på selve avdelingen vår, er det muligheter for all type lek, og lekemiljøet blir ofte endret på ift. barnas interesser. Det er rom for å bevege seg, stoppe opp å se etter og å sanse. Inspirasjon knyttet til eventyr og dyr henger rundt omkring inne på avdelingen Turer utenfor barnehagens område prøver vi å få til en gang i uken, om det er kortere turer rundt skolen, trilleturer eller lengre turer rundt om til barnehagens turplasser. På tur får barna brukt	Vi legger til rette for at barna skal få mulighet til å kunne bevege seg i ulendt terreng. Å få øve seg i å mestre ulike grovmotoriske aktiviteter, hoppe, rulle, hinke, balansere og mestre bevegelser til bevegelsessanger. Til det bruker vi uterommet i barnehagen, går på turer til ulike steder, vi benytter oss av sklirommet på Gaia og gymsalen på skolen. Øve på påkledning og etter hvert kle på seg selv. Kunne navn på ulike kroppsdeler. Mestre og øve på ulike finmotoriske aktiviteter: klippe med saks, smøre brødskiva sjøl, bygge lego, legge puslespill, tegne og perle. Det å være i bevegelse er viktig, men det er også det å hvile. Kunsten å slappe avta det med ro i løpet av dagen er vel så viktig. Vi prøver å legge inn noen lommer i løpet av dagen	Vi er mye ute, å være ute er godt for kropp og sjel Alle på Helios skal ha minst en turdag i uka, det er dager hvor vi går ut av barnehageområdet for å leike. Ved å være ute i naturen får barna allsidige bevegelses-erfaringer, og de finner utfordringer som er tilpasset deres ferdigheter. Barna kan sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Vi bruker gymsalen på skolen hver tirsdag Bevegelse gir mestringsfølelse og opplevelser som glede, stolthet, frustrasjon, skuffelse, det er mange følelser i sving. På

	Gjøre oss kjent med sansene våre. Bevisstgjøring av sanseinntrykk. Stoppe opp og undre oss sammen. Alle sansene skal stimuleres, både syn, hørsel, lukt, smak, taktil og vestibulærsansen. Å bruke sansene handler om å prøve/ utsettes for nye og ulike ting, om å utfordre seg selv, om lek og om å bli kjent med seg selv og sin egen kropp. Å være i aktivitet sammen med andre, og gjøre samme ting fører også til et felles fokus og en samhørighet. I Luna alder består ofte leken i å tumle rundt sammen, og gjerne smake på omgivelsene våre. Vi voksne må være tett på for å kunne gi fortløpende veiledning og hjelp til å sette grenser, samt å forstå egne og andres følelser. Smake, lukte og kjenne på ulik type mat, blant annet	kroppen, bevegelsen og sansene sine; med å løpe, være i utfordrende og ulendt terreng, balanse og mestring. Det å ta og føle på det vi har i naturen. Kjenne på følelser knyttet til medgang og motgang. Gjennom mat og helse har vi på Gaia noe vi kaller for et smakshjul, der er det ny smak for hver måned, som vi tar med inn i hverdagen. Denne smaken skal bli servert på ulike måter (eks, kokt, rå, raspa, mosa, suppe etc.) Smakshjulet er til for å vise til og å bli kjent med nye smaker. Vi er også Grønt flagg barnehage, hvor vi jobber med temaet fra jord til bord. Vi har epletre, plommetre og ripsbusker i uteområdet vårt. Og sauen og kua rett ved gjerdet	der barna kan finne roen og få ladet med rolige aktiviteter. Noe av barna på Stella har også behov for å sove dupp, de har egen vogn som de hviler i. Vi setter av god tid til måltidene på Stella, og legger vekt på at måltidene skal være ei trivelig stund med god ro og klare rammer der barna opplever samhørighet og fellesskap. VI tilbyr brødmat, ulike påleggssorter, grønnsaker, frukt og varmmat av og til.	denne måten blir barna bedre kjent med seg selv. Snakke om kosthold og hva som er viktig for kroppen. Grønn uke settes det ekstra fokus på temaet «sunn mat, grønn mat» Epleprosjekt –vi forsker epler Hvorfor er eplene prikkete i år? Hvorfor råtner epler fra Sandvollan fortere enn Granny Smith? Hvordan ser de ut? størrelse, lukt, farge. Hva liker jeg, og hvilken mat spiser vi «vanligvis i Norge». Hvilken mat er vanlig i andre land? Vi inspireres av Forut-opplegget, hva slags mat er vanlig i det landet vi har fokus på gjennom Forut.

	de som dukker opp i de ulike eventyrene. Få tilpasset soving og hvile gjennom dagen			Når vi markerer Samefolkets dag har vi fokus på tradisjonell samisk mat. Gjennom Grønt Flagg-arbeidet har vi fokus på hvor maten kommer fra, og lager mat fra råvarer i nærmiljøet.
Kunst, kultur og kreativitet	Luna	Gaia	Stella	Helios
- har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer - tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede - bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne	Avdelingen vår vil være i en konstant forandring gjennom året, alt etter hva vi ser som interesserer barna. Vi legger til rette for leik med ulike materialer, få utforske, skape nysgjerrighet og få inspirasjon med	Gjennom eventyrene vi har valgt tar vi sang, musikk, regler, dans og dramatisering inn i samlingsstunda og i leiken. Dette er med på å skape noe felles for barna, et sted der de oppdager hverandre, som senere kommer inn i leken. Det å synge sammen skaper en	Å få utfolde seg med maling har allerede vært til stor glede for mange i høst. Og det å få bli med inn på verkstedet er veldig populært. Vi prøver å ha materialer og utstyr tilgjengelig, og legge til rette for at barna skal kunne tegne, klippe, lime, male – være	Vi legger til rette for at barna skal oppleve ulike estetiske inntrykk gjennom bevegelse, lyd/musikk, forming ect. Vi bruker ulike materialer og uttrykksmåter når vi jobber med temaet om naturen, og prøver ulike

- møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre - bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk - opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.	utgangspunkt i eventyr og sansing. Vi skal legge til rette for sanseopplevelser som stimulerer taktil, syns og hørselssansen. Og utforske egen og andres skaperglede. Gjøre oss kjent med ulike teknikker og materialer i skapende prosesser, og bruke god tid og gjenta til man blir tryggere på materialet. Få møte ulike kunstneriske uttrykk i form av musikk, dans, drama og sang - bruk av musikk og drama knyttet til temaet vårt for å ivareta ulike uttrykksmåter. Musikk og instrumenter knyttes til eventyrene i samlingsstund og i leiken.	følelse av trygghet og det å bli sett. Som igjen blir et viktig grunnlag for vennskap og tilhørighet i barnegruppa. Vi jobber med formingsaktiviteter med dette som tema, hvor vi endrer hva vi lager, materiale vi bruker og fremgangsmåte. Vi har fokus hver måned på et 'hovedprosjekt' hvor målet er at alle skal få delta og alle skal få prøve. Dette er barnas prosjekt, som vi legger vekt på at det er barna som selv skal få gjøre å skape, vi voksne er der som støtte og veileder prosessen underveis. Vi jobber med førstehåndserfaringer, det å leike med ulike materialer igjen og igjen, er med på å skape nysgjerrighet og undring, og gjør at man blir tryggere på materialet. Vi: maler, tegner, tover ull, bruker modelleire,	skapende og kreative i barnehagen. I høst har vi på Stella hatt en periode der barna har vært veldig opptatte av klipping, liming, tape og skoletyggis. Også modelleire er en populær bordaktivitet. Musikk og dans er også noe som barna liker godt, så det å sette på musikk som vi både lytter til og også beveger oss til, gjør vi ofte både inne og ute. Dramatisering av ulike eventyr er også noe som er veldig artig å holde på med. Vi ser barna her har litt ulike terskler for om de ønsker å delta i selve dramatiseringa, det er ikke riktig alle som er helt klare for det enda, og det er helt greit. Men alle liker godt å se på og lar seg engasjere som publikum. Ofte vil barna ta igjen det senere i leken, da ser vi små spor av det i har holdt på med i for eksempel samlingsstunda. Vi har fokus på voksenrollen i dette arbeidet, og at det ikke	teknikker og uttrykk: tegne, male, naturmaterialer, musikk, bevegelse, dramatisering.. Vi lytter til ulike musikktyper, musikken kan inviterer til avslapping, mens annen musikk får fart på dansefoten Musikk skaper tilhørighet, vi synger ilag, musikk er en del av kulturen vår. Felles sangstund hvor alle avdelingene møtes med sang Ser forestillingen «Animalium» på Straumen av profesjonelle utøvere, MINT, Dans i Nord Trøndelag. Underholde på Kastvollen to ganger i året, Lucia før jul og en gang på sommeren- det er spennende å øve til

		klistermerker, leik med vann, sand, is og snø.	nødvendigvis skal være det ferdige produktet som er målet, men selve prosessen.	en «forestilling», og se at andre setter pris på det Månedens melodi og vers: barna introduseres for ulik musikk og litteratur
NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI	Luna	Gaia	Stella	Helios
- opplever og utforsker naturen og naturens mangfold - får gode opplevelser med friluftsliv året rundt - opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover - får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen - får kunnskap om dyr og dyreliv - lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi	På Luna skal de fleste barna oppleve det meste for første gang. Det første møtet med regn, vind, snøen, søle osv. Vi bruker sansene for å gjøre oss kjent med omverdenen. Smaker, kjenner på og leiker med vann, kliss-klass, sølevann, såpevann og snø i uteleken. Barna skal få erfaringer med å være ute i all slags vær og oppleve de ulike årstidene. Men for de minste krever utetiden mye energi. Derfor har de litt kortere økter, dette for at utetiden skal være en positiv opplevelse.	Det er naturlig å ta i bruk naturen som kulisse og inspirasjon i vår jobbing med eventyrene. Både på uteområdet i barnehagen og ute på tur. Alle sanser og fantasi tas i bruk. Ulike opplevelser og felles opplevelser. Vi har nærkontakt med dyr tett inntil gjerdet vårt som er med i eventyret om Geitekillingen. Vi tar i bruk her og nå situasjoner som naturlig oppstår. Vi har fast turdag og tar spontane turer i fleksible grupper. På tur i skogen skal vi skape undring og nysgjerrighet knyttet til våre eventyr valg. Kanskje er det i trollhaugen	Bli kjent med naturen ved å være ute, i all slags vær året gjennom. Vi verdsetter uteliv og turer – å få gode opplevelser i det å være ute, året rundt. Barna får oppleve ulike naturfenomener, som dyrespor, innsekter, vekster og dyrelyder m.m. Vi ønsker å gi barna en grunnleggende innsikt i natur, bærekraftigutvikling og samspillet i naturen, der opplevelse gjennom sansene, respekt og undring for alt liv i naturen sentralt. Grønt flagg og temaarbeidet fra jord til bord, med fokus på hvor	Ved å være ute, forske, eksperimentere og oppleve naturen gjennom leik, skapes glede og respekt for naturen. Barna får opplevelser og erfaringer som gir dem læring på ulikt vis. Lage mat og ha kjennskap til kompost-kretsløpet Vi graver ned ulike typer søppel i oktober, og graver det opp igjen i mai. Det kan være søppel av ulike materialer; plast, papir, metall, matavfall, glass, osv. Vi ser hva som har skjedd med de ulike

- får kjennskap til menneskets livssyklus.	Vi er opptatt av her og nå situasjoner. Gir tid og rom til å stoppe opp å legge merke til, undrer oss sammen med barna. Tar bilder og bruker digitale hjelpemidler til å undersøke nærmere eller for å dokumentere for samtaler og refleksjoner i det pedagogiske arbeidet.	mannen med skinnvotten gikk tur og mistet votten? Vi samler naturmaterialer som vi kan bruke i leik og i andre aktiviteter. Vi Tar for oss utvalgte dyr fra eventyrene som vi jobber litt ekstra med. Bruk av digitale verktøy til dokumentasjoner, samtaler og i søken etter kunnskap	maten vår kommer fra står også sentralt. Vi ønsker å ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet når vi tilrettelegger for aktiviteter.	materialene og reflekterer over endringene. Kjennskap til sammenhenger i naturen og bærekraftig utvikling Gjenkjenne planter, fugler, insekter ect. Vi lager konstruksjoner av ulike naturmaterialer, og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi. Vi bruker verktøy, sag, kniv. Vi bruker digitale verktøy som kilde til informasjon og som støtte i det pedagogiske arbeidet
ANTALL, ROM OG FORM	Luna	Gaia	Stella	Helios
- oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger	I starten av barnehageåret bruker vi tid til å gjøre oss kjent og orienterer oss i rommene både ute og inne i barnehagen. Barna bruker kroppen og	Gjennom eventyrene og i leiken får barna erfaring med ulike former, størrelse, sortering og systematisering. Gjentakelse og tall brukes	Dette fagområdet gjenspeiles i hverdagens ulike aktiviteter på mange vis: I lek, samlingsstund, bordaktiviteter, dekke bordet, spille spill med	Telling og samtale om form og mengde er en naturlig del av hverdagen på Helios. Vi teller hvor mange barn vi er i gruppa, hvor

- utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper - leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på - erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse - bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse - undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter - undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede	sansene sine til å utvikle romforståelse. Etter hvert utvider vi «rommet», og tar i bruk større uteområde og går på turer i nærmiljøet. Inne har vi et miljø hvor barna møter ulike former, farger og størrelser. Vi voksne benevner som for eksempel sitter du oppi sirkelen, klatrer du oppå den røde firkanten osv. I samlingsstund teller vi hvor mange vi er med å si tallordet, telle med å peke på hvert barn og telle med fingrene. I eventyr blir vi kjent med forskjellige benevnelser som stor, liten, størst, mellomst, minst, over, under, tykk, smal osv. Begrepene og tellingen brukes også ved måltid, ved påkledning og ellers i leiken.	bevisst i eventyrene vi har valgt og kan danne grunnlaget for leik og ny forståelse. Mye telling og konkretisering. I eventyr er det masse gjentakelse og tall som går igjen Eventyrene vi har valgt blir ett verktøy der barna får møte dette. Både på sklirommet vårt og inne på avdelingen skal vi skape muligheter for barna til å bruke hele den sansemessige kroppen sin. Vårt fysiske miljø endres etter hvert som vi ser det er behov for det og til inspirasjon i vårt temavalg.	terning, konstruksjonslek og hinderløyper Vi sammenligner, måler og bruker matematiske begrep i daglig tale. Blir kjent med hva de ulike begrepene betyr ved å bruke konkreter, som man ser, kan løfte, kjenne på og gjøre seg kroppslige erfaringer med begrepene. Barna blir kjent med tid, eks vente på tur, snakke om hva vi har gjort, og hva vi skal, og introduserer ukedagene og årstidene. Vi øver på å telle, fra 1-20, vi teller hverandre, matbokser, kopper, kongler, klosser mm.	gammel vi er, snakker om tallene på kalenderen i samlinga, osv. I leiken sorterer barna ofte materialene f.eks. kongler, steiner, pinner ect, etter antall og størrelse. Bruker begreper som minst-størst, lang-kort, stor-liten, tung-lett, mm Vi gjør oss kjent med ulike geometriske figurer, firkant, trekant, sirkel, og bruker begrepene i samtale med barna.

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI	Luna	Gaia	Stella	Helios
- får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen - utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål - får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier - får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på - utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.	Barna skal få veiledning og støtte til å utvikle interesse og toleranse for hverandre. Dette gjøres med sosialisering i hverdagsaktiviteter og leik. De lærer å omgås hverandre, vente på tur, vise omsorg for hverandre, dele med andre og selvbeherskelse. Vi voksne må være tett på og veilede i her og nå situasjoner. Vi snakker sammen med barna om hvordan vi er mot hverandre, ser på kroppsspråk og mimikk til hverandre.	Gjennom jobbingen vår med eventyr og dyr ser vi på likheter og ulikheter i temaet og knyttet til oss selv. Samtaler om reaksjoner og følelser som kommer fram i eventyrene og hos oss som mennesker. Personalet tar tak i det som for barna blir konkret og håndgripelig. Vi ser for eksempel på den arge oksen i geitekillingen- hvordan ser den ut, hvordan ser vi ut i ansiktet når vi blir sint. Legge merke til kroppsspråket hos seg selv og andre. Utforskning og undring- skape nysgjerrighet Bevisstgjøring av det å ta hensyn til hverandre og dele, trøste. Erfare trygghet og omsorg i praksis. Få støtte i det å mestre motgang og håndtere utfordringer og bli kjent	Vi snakker om egne og andres følelser og oppfordrer barnet til å gjøre det samme. Vi jobber med konflikthåndtering og vi formidler til barna hva som er rett og galt i ulike situasjoner. Barna får hjelp med selvregulering, og vi bekrefter og setter ord på følelser, der vi ser barna trenger støtte og veiledning. Vi er alle ulike individer og vi viser aksept for det gjennom det vi sier og det vi gjør. Vi markerer høytider og helligdager som jul og påske som er to markante høytider i den kristne arven. Forut er en solidaritetsaksjon som barnehagen deltar på hver vår. Der får vi bli kjent med ulike kulturer, levemåter og religioner. Denne våren skal vi bli kjent med Biswas,	Oppleve naturens verdi, og at vi er en del av samspillet i naturen Vi har fokus på at alle er like mye verdt og vi bryr oss om hverandre Ulikhet er en verdi i et felleskap Reflektere sammen, undre seg over livet- årstidene, fødsel- liv- død Øve på å kunne utsette egne behov, og sette seg inn i en annens situasjon

		med egne og andres følelser.	en gutt på 5 år, som bor i Katmandu-Nepal.	
NÆRMILJØ OG SAMFUNN	Luna	Gaia	Stella	Helios
- oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet - erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse - utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt - blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner - blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer - blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur	På Luna uttrykkes mye gjennom non-verbal kommunikasjon, og i møtet med andre brukes kroppen og sansene for å bli forstått og for å bli kjent med hverandre. Med kroppsspråk og mimikk vil de minste barna medvirke i sin egen hverdag. Vi har bilder av barna og deres familie på veggen. Der opplever ungene at familier kan være forskjellige, og at vi er forskjellige. Til våren skal vi ha FORUT-aksjon. Da gjør vi oss kjent med Biswas fra Nepal gjennom film, fortellinger og sanger. Vi markerer samefolkets dag og gjør oss kjent med noen tradisjoner knyttet til den samiske	På Gaia uttrykkes mye gjennom non-verbal kommunikasjon, og i møte med andre brukes kroppen og språket for å bli forstått. Vi voksne observerer og lytter til barna for å kunne legge til rette for og å utvide/utvikle leiken slik at barna selv får medvirke i hverdagen sin. På Gaia skal vi ta turer til ulike steder i nærmiljøet. Det kan være like utenfor gjerdet. På skolens område, Ytterhaugen, Trollhaugen, gårdsbruk med dyr på beite i nærmiljøet, Heggstad kirke og turer til butikken. På vårparten tar vi oss en tur til Gangstad Gårdsysteri. Lære grunnleggende trafikkregler når vi er ute og går langs veien.	Barna skal oppleve å bli hørt, bli lyttet til og møtes av anerkjennende ansatte i barnehagen. Vi legger vekt på at alle barna skal kjenne seg som betydningsfulle på Stella. Hvordan vi er, sier og gjør påvirker både oss selv, men også de rundt oss. Det er fint å begynne å øve på å se seg selv i en større sammenheng, som en viktig del av et fellesskap. Vi går på tur i barnehagens nærmiljø, gjør oss kjent med det som ligger i gangavstand til barnehagen. Vi går til butikken for å handle, levere glass og metall til resirkulering. Vi går forbi flere gårder, ser kyrne på Lynum og Gangstad Gårdsysteri. Vi ser kirka, og skolen, og hilser på folk og biler vi treffer på vår vei. Vi	Oppleve at hver og en av barna er viktige for fellesskapet Medvirkning og deltagelse i gruppa Hva og hvordan er barnehagens nærmiljø, få kjennskap til skolen, kirkene, Prix`n, Kastvollen, Skjelvågen, Gangstad. Ta vare på nærmiljøet, hvordan vi bruker naturen, søppelrydding Samarbeid med skolen, bli kjent på tvers av alder Sandvollan som en del av Inderøy, Norge.. Vi var med på kirkejubileet i Sakshaug kirke. Hvor bor vi? – barna får kjennskap til hvor de

	befolkningen. Vi lytter til joik, synger samiske sanger, ser på det samiske flagget og smaker på mat. På Luna er vi med å markere de kristne høytider som jul, påske osv. Vi gjør oss kjent med de gjennom sang og fortellinger, samt at vi jobber med formingsaktiviteter,	Bli kjent med enkle vers fra Inderøy. Markering og jobbing mot samefolkets dag i februar. Der vi får kjennskap til samisk joik/sang og eventyr. I mai er det nasjonaldagen som er i fokus, der vi pynter med flaggets farger, synger relaterte sanger og gir barna en begynnende forståelse for hva nasjonaldagen er.	snakker om hjemmene våre, hvordan husene våre ser ut, noen bor på Sandvollan og andre bor i andre grender. Men vi er alle sammen inderøyninger. I februar har vi fokus på samer og markere samefolkets nasjonaldag. Vi ser på flagget, lytter til joik mm. I mai er det Norges nasjonaldag som vil oppta oss, vi synger/lytter til nasjonalmusikk, og øver på å gå i tog.	andre barna på avdelingen bor Gjennom Forut får vi kjennskap til andre land, og hvordan det kan være å vokse opp i et annet samfunn enn Norge , ulik kultur, språk, mat.. Vi markerer Samefolkets dag- fokus på samene, deres kultur og hvordan de tradisjonelt har levd i samspill med naturen